

Rıfat (Rıfat Ilgaz'ın "Sarı Yazma" adlı Romanı) Açık

Karakter Genel olarak güçlü bir kişiliğe sahip olan Rıfat, hayatındaki geleneksel başarıların çoğunu babasına borçludur. Memleket ve baba düşkünü biri olan anlatıcı Rıfat'ın hayatında vefalı olmak gibi bir görev vardır. Sorumluluk bilinci olan azimli ve çalışkan biri olan Rıfat'ın yaşadığı tüm zorluklar kendisini kötümser bir bakış açısına sahip olmaya doğru ittiği için kendini değil çevresini daha fazla düşünür hale gelir. 4 çocuk babası olarak onlara yetmeyi oldukça kaygılı bir tavırla takip eden Rıfat'ın babalığı da kendi duygusal kişiliği ile uyum içerisindedir. Para kazanmak için öğretmenliği meslek edinen Rıfat'ın dergilerle olan ilişkisi, yazıları yüzünden ceza alması veya yazı yazma hevesi hiç bitmez. Cumhuriyet dönemine ve ikinci dünya savaşına tanık olan biri olarak son derece soğukkanlı olmasına rağmen vereme yenik düşen karakterin hayatı hastane odasında geçerken hayatına giren Gönül ile yeniden şekillenir. Yeni yaşamın sorunlarına sık sık eğilen Ilgaz'ın gerçekçi yaklaşımları ile gün yüzüne çıkardığı bilgiler kendisinin toplumcu kişiliğini de gözler önüne serer.

Aktiviteler Rıfat Ilgaz, çocukluğu itibarı ile derin gözlemlerde bulunmuş, sorgulayan bir çocukluk geçirir. Bu nedenle de yaşantısı onu çok sevdiği yazmaya iter. Çok erken başladığı yazı ile para kazanamayınca öğretmenlik mesleğine yönelir. Yazmaya ve dergi çıkartma çalışmalarına devam ederken hapse girer. İstanbul'da, İzmir'de bulunan Ilgaz'ın en mutlu olduğu yer Cide'dir.

ÖRNEK ANILAR

Çalışkan Sürekli bir koşturma içerisinde yazdıkları ile ses getirme peşinde olan Rıfat Ilgaz, hayatını öğrenmeye, anlamaya ve anlatmaya adanır: "Yazmadan, okumadan yaşamamanın bir anlamı yoktu. On beş yaşımdan beri durmadan yazıyordum. Elim durdu mu, ancak değirmen taşlarının gürültüsünü işitmekle mutlu olabilen değirmenciden hiçbir ayrıcalığım olmadığını anlamıştım. Bu taşlar ne pahasına olursa olsun dönmeliydi."

Gelenekçi / Bağlı Eski adetlerine ve özellikle de doğduğu şehre bağlı olan Ilgaz'ın memleketine duyduğu sevgi her şeyin ötesindedir. Cide'den uzaklaşmak zorunda kaldıkça yaşama sevincini yitiren Rıfat, düşündükçe yeniden güçlendiğini hisseder: "Biraz da duygusallık giriyordu böyle araya. İstiyordum ki Cide'de her şey çocukluğumdaki gibi kalsın, tek çivi çakılmasın, yerinden tek bir taş oynatılmasın. Yalı dediğimiz bu kilometrelerce süren kumsalın bir yanından uzayıp giden bu beton yol da ne oluyordu."

Azimli Öğretmen bulmanın hayli zor olduğu günlerde memleketinde kullandıkları dilin İstanbul'da yadınrganmasına anlam veremeyen Rıfat Ilgaz bu sorunu çözmek amacı ile öğretmen olmaya karar verir: "Dil her zaman, buralarda büyüdüğümde, bir sorun olmuştur benim için. İstanbullu bir çocuğun, dil diye bir sorunu olabilir miydi? Anadolu'nun neresine gittimse hep konuşmama takılmışlardı çocukluğumda. Kastamonu'da bile pek de güzel konuşmadıkları halde, ablamı, apla diye çağırmadığım için alay etmişlerdi, benimle. Dilimi, her gittiğim yerde, geçerli bir konuşmaya alay edilmeyecek bir Türkçe 'ye çevirmiş, sonunda İstanbul çocuklarına dilimizi öğretecek bir öğretmen olarak yetişmişim."

Vefalı Babasının memurluğu boyunca yaşadığı sıkıntılar, çocukları için çabalaması, sevgisi ve son olarak farklı yerlere sürülmesi gözlerinin önüne geldikçe kendisi için yapılan tüm iyilikler gözlerinin önüne gelir ve babasına karşı büyük bir vefa borcu hisseder: "Zarfların içinde bana para göndermiş, Cide'de eniştemin altına at çekmiş, eline silah vermiş, kumarına para yetiştirmiş, mahpuslardaki ağabeyime para postalamıştı. Bizi buralarda bolluk içinde yaşatmak için cehennem azabı çekiyordu Terme'lerde. Hiçbir zaman onun hakkını ödeyemeyecek, ne yapsak, ne etsek, rahatça bir soluk alması için yararlı olamayacaktık. İşin en kötüsü o hep çalışacak biz okuyacak, askere gidecek, gelin olacak, hapislere girecek, bir işimiz kalmazsa, yazılığa çıkıp dinlenecek, hazır yiyecektik!"

Babasına Düşkün Babasına duyduğu sevgi nedeni ile kimi zaman ağabeyini kıskanacak dereceye gelen Ilgaz'ın bu durumu kendisine de garip gelse de engel olamaz: "Bu kardeşlik ne tuhaf duyguydu. Ağabeyim'i çok sevdiğim halde onun Babama ortak olmasını istemiyordum. Artık büyüklerim, bu babayı bana bırakmalıydılar. Bütün kardeşlerimden çok daha az bir süre ona baba diyebilmişim. On üç yaşında hiçbir kardeşim ondan ayrı kalmamıştı. Annemi nedense hiç aramıyordum, ondan uzak kalınca. Babamsa çok başkaydı. Sanıyorum ki o da beni her kardeşimden çok seviyordu. Belki de bana öyle geliyordu."

Kötümser İffet'i sevdiği, aşık olduğu günlerde ondan uzak kalmanın verdiği duygu yükü ile hayata karşı alıngan bir tutum takınan Ilgaz bir anda her şeyden soğur ve kendi mutluluğunu ümit edemez:

“Artık hiçbir şey başaramazdım bu alanda, öğrenimimi sürdüremezdim. Lise sınavlarına girsem, Ağabeyimin daracak bütçesine sığınarak okuyamaz, Üniversitelere gidemezdim. Birden soğumuştum şiirden de, edebiyattan da... Avutmaz olmuştu şiir beni, oyalamaz, doyurmaz, giderek açıkçası aldatmaz olmuştu. Yazmıyor, elime kalemi alsam da yazamıyordum. Söyleyecek bir sözüm, bir sorunum kalmamış gibiydi. Kuru birkaç düz yazı tümcesiyle özetleyecek durumumu, neden şiirin dizelerine dökcektim.”

Derin Düşünen Karşılaştığı pek çok konuda derin düşüncelerden sonra karar veren Ilgaz sadece yetiştirdiği öğrencilere karşı değil sevdiklerine karşı da büyük bir sorumluluk duygusu ile düşünceli davranır. Yazdıkları nedeni ile kendisini savunması icap ederken savunma dahi yapmasının suç sayılmasına anlam veremez: “ Sanıyorum ben bunları savunmam için söylerken, ikinci kez suç işliyordum ama, ne var ki savunmada ne söylersem söyleyeyim, suç olmuyormuş! İnsanın, özgürlüğün tadına varabilmesi için ömrü boyunca savunma hakkını kullanacağı geliyor mahkemelerde!”

Kaygılı Geleceğin aydın kişilerin elinde olması gerektiğine inanan Ilgaz için verem hastanesinde parası olmayanların tedavi edilmediği bir düzen endişe verici gelir: “ Aydın olmak zor işti, sorumluluk isteyen bir işti. Olumlu bir görüşü, davranışı olmalıydı. Laboratuar deneylerinden geçmeden ne hap yapıldı, ne ilaç. Sağlık kurallarından, profesörlerin gözleminden geçip bir raporla yararı da, zararı da saptanmayan bir ilaç, nasıl hastalara verilir, nasıl sattırılırdı? Adam araya parayla bir doktor sokmuştu. Hastaları onun muayenesinden geçirip, ilaçları onun önerisiyle veriyor, görünüyordu ama, kimi kandırıyordu?”

Kontrollü Genel olarak maddi sıkıntılar çeken, kimi zaman ayağına pantolon alacak parayı bulamayan bir yazarın yazdıkları yüzünden eşinin ve çocuklarının etkilenmesine gönlü razı olmayan Ilgaz, eşine boşanma işlemleri başlatarak onların temiz bir sicil ile yaşamasına destek olmak ister: “Bu mektuptan sonra Rikkat’ın İstanbul’daki yargıç dayısına da bir mektup yazmıştım. Necmettin Ülgen’e. Yeğenini benden ayırmasını rica ediyordum. Avukat olan karısı Sabiha Ülgen bu işi üzerine alırsa beni büyük bir üzüntüden kurtarmış olacaktı. Mimlenmiş bir gazetenin sorumluluğunu üzerime almakla karımın Öğretmenliğine de zararlı olacağını belirtiyordum. Anlayışlı birer Hukukçu olan Ülgen’ler, en kısa zamanda isteğimi yerine getirmişlerdi. Son gemiler de böylece yakılmış oluyordu. Artık yasalara göre de tek başıyım.”

Toplumcu Yaşantısı boyunca toplum faydası gözetken Rifat Ilgaz, her gittiği yerde kolayca çevre edinip kolayca fikirlerini gösterebilecek aydın kişiliğe sahiptir: “Her şey bizim istediğimiz gibi olmuyor ki... Toplumun düzensizliğinden bilgiç bilgiç laf ederiz. Bütün kuralların düzensiz işlediğini kürsülerde bile söyleme yürekliliğini gösteririz. Aile düzeni tıkr tıkr işlemedi mi, anamızı, babamızı suçlamaya kalkarız. Böyle bırakılmaldan yakınırsız. Hiçbir reformunu yapmamış derebeylik döneminden kalan kurallarla üretim ilişkilerini sürdürüp çağdaş uygarlık düzeyine yükselmeyi düşeriz. Nedense kültürüyle ağır endüstriye girmeye kalkıştığımız gibi...”